

Zeck Julianna

A vitrint is meg kell tisztítani

Kinyitja a szemét, homályos minden, az álom és az ébredés közti fátyol mossa össze a szeme elé tároló képet. A szoba ismeretlen, kora hajnal lehet, állapítja meg, a függöny csipkés és a padlóig ér, kissé megszürcült már, az ablakok nyitva, hűvös áramlik szét a szobában. Szofi beleszagol a levegőbe, közben kezével maga mellett matat az ágyban, nem tudja, mit keres, ösztönös mozdulatok ezek. Valamibe bele kellene kapaszkodni, de semmi sincs körülötte, ekkor nyílik az ajtó, és egy nő lép be rajta mosolygva.

Nem zavarja a levegő, Szofi néni?

Szofi nem érti, miért szólítja őt néninek, a név sem ismerős, amit mondanak.

És magát hogy hívják, kedvesem?

A nő nem válaszol, csak legyint egyet, aztán az ágyhoz megy, hogy megnézzé, milyen állapotban van a pelenka. Szofi nem szereti ezt a matatást, még akkor sem, ha ez a nő kifejezetten finoman csinálja. Csontos, hosszú karjaival a levegőben hadonászik, segíteni próbál, aztán zavartan simogatja a ráncokat a hálóingén, és meglepődve fedezi fel a színes pecsétfoltokat az anyagon. Hiszen minden ruhát csak egyszer vesz fel, aztán kimossa, lehetetlen, hogy pecsétes hálóingben feküdt le. És lehetetlen az is, hogy a függöny így megszürcült, előnti a szégyen, jaj, mi lesz, ha ma este így fogadja a fiát és a menyét, ráadásul a kicsit is biztosan magukkal hozták. Süteményt sem süttött még, a vitrint is meg kell tisztítani, az ágyakat megvetni, új ágyneműt húzni, és előkészíteni egy matracot, mert a fiának a földön kell aludnia, hogy Margit elférjen a picivel a franciaágyon. Az ápolónő még nem végzett a pelenkával, amikor Szofi elkezd felnyomni magát az ágyon.

Szofi néni, maradjon nyugton, ezt muszáj megcsinálnom.

Szofi mintha meg sem hallaná, tovább erőlködik az ágyon, összevissza lapátol a kezével, nyög, liheg, rátámaszkodik az éjjeliszekrényre, amire egy joghurtos doboz és egy szelet kenyér van bekészítve. A szekrény felborul, a joghurtos doboz szétrobban, a fehér anyag szétfröccsen a szobában. A segítő abbahagyja a pelenkázást, hogy feltörölje a joghurtot a linóleumpadlóról, közben Szofi bepisil, lepedőt kell cserélni. Egy másik ápolónő is bejön, felsegíti Szofit az ágyból, miközben az előbbi az ágyneművel foglalatосkodik. Szofi lába között folyik tovább a gyógyszerzagú sárga lé, így a hálóinge is pisis lesz.

A süteményt meg ki fogja megsütni? – ordítja Szofi, kitépi magát az ápolónő kezéből, elveszti az egyensúlyát, és elvágódik a padlón.

Szofi a nagytatával szemben ül egy régi thonet széken. Tizenkét éves, testszínű nejlonharisnya van rajta, lábán egy halványrózsaszín balerinacipő, masnival az orrán. A ruhája ünnepi és virágos, a derekán öv fut körbe, elől anyukája által gondosan masnivá kötve. Illedelmesen, összeszorított térdekkel ül, tenyerét a combjára fekteti. A szülei nincsenek a lakásban, átmentek szomszédolni, egyedül maradt a tatával. Az örökmozgó gólyát nézi a könyvespolcon, iszik, főlegyenesedik, aztán megint lebukik a feje, iszik és főlegyenesedik. Ezt a gólyát nagyon szereti figyelni, ilyen csak a tatánál van. Miután meghal a tata, szeretné megkapni a gólyát, de eltörik, addig-

ra nem működik már. Végigfuttatja a szemét mindenben, inkább százszor elolvassa a kötetek gerincét, leltározza fejben a tárgyakat, minthogy a tatára nézzen, mert akkor beszélgetni kellene.

Az ablakon sajnos nem tud kinézni, a háta mögött van, pedig ott a kert a rózsalugassal, a paradicsomokkal, a felfuttatott szőlővel. Szeretne kiválasztani egy könyvet a polcról, olyan jó régi szagút, kimenni a napsütésbe, leszakítani egy paradicsomot, leülni a kicsi padra, és délutánig olvasni.

Az idős férfi, mintha megszimatozná Szofi vágyát, csap egyet a combjára, feláll, kimegy a konyhába, egy fémtárcából kivesz egy előre megsodort cigarettát, és int Szofinak, hogy menjen utána. Végig azon a titokzatos, hideg folyosón, ahonnan további lakásokba nyílnak az ajtók, ahol mindenki ismeri a másikat, hiszen ekkor még átjárnak egymáshoz az emberek.

Szofi hallja az édesanyja hangját kiszűrődni az egyik ajtó mögül, egy pillanatra megáll, hallgatózik, aztán továbbmegy, tata már dohányozva várja a folyosó végén. Egyenesen a paradicsomokhoz tovább, tata mondja, hogy tépjen magának egyet, Szofi ki is választja a legpirosabbat, de végül tata szakítja le, és azt mondja, harapjon csak bele nyugodtan. Szofi sosem evett még ennyire édes és szaftos gyümölcsöt. Mohón eszi, mintha az életet habzsolná. Élénkpiros pöttyök jelennek meg a ruháján, a cipőjén, az arcán és a kezén. Tata nevet, szinte hahotázik a kertben, közben leszakít még pár paradicsomot, és mutatja, hogy menjenek vissza a házba.

Szofi tudja, hogy az édesanyja nagyon fog haragudni, ha meglátja, hogy összemaszatolta a csinos ruháját. Félve botorkál be, koromsötét van a kinti napfény után. Megáll, valami meleg folyadék kezd csorogni a lába között.

Gyere Szoszo, gyere, mutatni akarok valamit – mondja tata kedveskedve, de Szofi meg sem mozdul. Azt hiszi, bepisilt, pedig csak pár cseppnyi az egész, épphogy elindult a combján lefelé, és várja, hogy megjelenjen a szoknyája szegélyén túl. Tata tetesetosa mozdulatok kíséretében – hiszen fogalma sincs, mit kell csinálni, amikor egy kislány sír – bekopog a szomszédba, hogy Róza jöjjön ki, mert baj van Szofival. Édesanyja ijedten rohan, Szofi szipogva jelenti ki, hogy bepisilt, és paradicsomfoltos lett a ruhája.

Ez nem pisi kislányom, ez vér.

Szofi mozdulni sem mer, megjijed, hogy biztos valami ismeretlen betegség támadt rá, és hamarosan meg fog halni.

Nem fogsz meghalni, kislányom – mondja az anyja.

Szofi ágya körül emberek ácsorognak tétován. A magas férfit, aki a gyerekeivel áll ott, Palinak szólítja, pedig Miklósnak hívják. A nőt, aki a férjével jött, Ágikámnak szólítja, mert így hívják, de mintha egy hétéveshez beszélne.

Palikám, nem is mondtad, hogy ilyen korán érkeztek, hát itt vannak az én kis unokáim. Hosszú volt a vonatút, ugye? Csináltam habcsókot.

A gyerekek és Ági férje nem értik, hogy miről beszél a dédi, de Miklós és Ági tudja, hogy Szofi úgy lát, mint aki még mindig Kolozsváron van, akkoriban, amikor még Magyarországról mentek hozzá látogatóba gyerekként a szüleikkel. Az édesapjukat hívják Palinak.

Szofi legalább harminc évet ugrott vissza az időben, oda ébredt fel a lelke, mintha mindig is ott lett volna, mintha nem lépte volna át a határt, mintha nem is aadták volna el a lakást, ahonnan valójában sosem akart eljönni.

Ági és Miklós tudja, hogy a mama hamarosan meg fog halni. Hogy kitörlődött belőle minden, ami azóta történt, visszatért a *hőskorba*, amire egyébként ők is pontosan emlékeztek. A kolozsvári lakás minden kis szeglete megmaradt az emlékeztükben, legerősebb kapcsolódásként a szülőföldjükhöz.

Szofi már nem tud felülni az ágyban, csak kétségbeesetten kapálózik karjaival, mintha máris a halál utáni lét útvesztőiben bolyongana. A tekintete ijedt, ugyanakkor olyan kislányos és ártatlan, mint születésükkor a babáké. Ők is úgy kapkodnak a kezükkel a levegőben, mintha az életük pillanatait lapozgatnák egy családi albumban.

Miután a látogatók elmentek, Szofi visszahanyatlik az ágyra, és elsenderül.

Szofi néni, Szofi néni, tetszik hallani, amit mondok?

Szofi hallja is, nem is a vékony hangot, ami belevész a fák susogásába. Megerősödött a szél, csavarja a fenyőfák hegyét, de Szofi nem megy be az erkélyről. Két kezével a korlátra támaszkodik, görcsösen szorítja, mintha ki akarná szakítani a helyéből, ősz haját szanaszét fújta a szél, van benne valami félelmetes, ahogy kérésselhetetlenül áll ott, a távolodó alakokat figyelve. Néha felemeli a kezét és integet, aprókat mosolyog is mellé, de fejben már máshol jár. Talán a következő évet várja, aminek a vége ugyanaz lesz, áll az erkélyen, integet, az alakok egyre kisebbek lesznek, aztán egy utolsó visszafordulás, integetés, és eltűnnek a sarkon.

Nem tudni, Szofi meddig áll így, hogy azonnal befordul-e a lakásba, vagy még matat a teraszon egy kicsit, esetleg szóba elegyedik a román szomszédal, hogy hát igen, így van ez, elmennek, és ki tudja mikor jönnek újra, ha egyáltalán.

Szofi néni, Szofi néni... – szólítgatnak valakit folyton, ilyenkor egy pillanatra eltűnnek a fák, a terasz, meglebben egy függöny, halványan felsejlik egy-egy alak, aztán azok is elmosódnak, ahogy a szél alábbhagy.

